

Warszawa, 28 października 2022 r.

Znak sprawy: RYB.wpl.0210.8.2021

**MINISTER
ROLNICTWA I ROZWOJU WSI**

**Komisja Wspólna Rządu
i Samorządu Terytorialnego**

Dotyczy: uwag zgłoszonych w ramach opiniowania przez KWRiST projektu ustawy o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na lata 2021–2027 (UC22)

Szanowni Państwo,

w związku uwagami do projektu ustawy o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na lata 2021–2027 (UC22), zgłoszonymi przez Związek Województw RP, który przekazał uwagi samorządów: Województwa Lubelskiego, Województwa Opolskiego, Województwa Pomorskiego, a także uwagą zgłoszoną przez Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej oraz stanowiskiem nr 11/2022 Konwentu Marszałków Województw RP z dnia 21 września 2022 r., uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Przepisy projektowanej ustawy o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na lata 2021–2027 przewidują wdrażanie wszystkich priorytetów programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027 (FER 2021-2027) przez tylko jedną instytucję pośredniczącą, jaką będzie Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), w tym Priorytetu 3, w ramach którego wspierany będzie rozwój lokalny kierowany przez społeczność.

Na tym tle nie można zgodzić się z podniesioną w uwadze Województwa Lubelskiego tezą, że w perspektywie 2021-2027 zrezygnowano z działań na rzecz rybackich lokalnych grup działania. Przeciwnie, działania w zakresie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, finansowane z Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury w ramach realizacji programu FER 2021-2027, będą nadal wdrażane.

Proponowana zmiana instytucjonalna polegająca na wskazaniu tylko jednej instytucji pośredniczącej programu jest zmianą dotychczasowego modelu realizacji funduszy europejskich dla rybactwa, gdzie w perspektywach 2007-2013 czy 2014-2020 instytucjami pośredniczącymi dla priorytetu, w ramach którego realizowane było wsparcie dla rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność były samorzady 16 województw. Nie bez znaczenia jednak pozostaje fakt, że już w perspektywie finansowej 2014 – 2020, instytucja zarządzająca powierzyła ARiMR znaczną część zadań w zakresie realizacji tego priorytetu, do których należy m.in.:

- przygotowywanie i aktualizacja wzorów wniosków o dofinansowanie oraz wniosków o płatność oraz przekazywanie ich do samorządów województw,
- dochodzenie zwrotu pomocy i pomocy technicznej pobranej nienależnie lub w nadmiernej wysokości lub wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem wraz z odsetkami po otrzymaniu od samorządów województw stosownych informacji o wymagalności roszczeń z tytułu zawartych umów o dofinansowaniu,

- wydawanie decyzji w przedmiocie udzielania ulg w spłacie należności,
- weryfikacja zleceń płatności, w tym zleceń płatności zaliczkowych,
- dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów ze środków współfinansowania krajowego
oraz składanie zleceń płatności do Banku Gospodarstwa Krajowego na podstawie otrzymanych z samorządów województw zleceń płatności, w tym zleceń płatności zaliczkowych,
- poświadczanie wydatków wobec instytucji zarządzającej, na podstawie otrzymanych z samorządów województw poświadczeń kwalifikowalności poniesionych wydatków w ramach priorytetu wdrażającego rozwój lokalny kierowany przez społeczność,
- opracowanie i aktualizacja oraz zatwierdzanie procedur i przekazywanie ich do samorządów województw, a także prowadzenie szkoleń i wydawanie interpretacji w zakresie zatwierdzonych procedur, w tym dotyczących ich stosowania,

W oparciu o dotychczasowe doświadczenia oraz zakres realizowanych przez ARiMR zadań, kwestia kompetencji tej instytucji pośredniczącej nie budzi wątpliwości. Instytucja ta posiada wieloletnie doświadczenie w realizacji programów unijnych, w tym rybackich. Począwszy od 2004 r., od kiedy to ARiMR obsługuje prawie wszystkie działania współfinansowane z funduszy rybackich - SPO Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006, poprzez perspektywę 2007-2013 oraz 2014-2020. Na tym tle podnoszona w uwadze Województwa Lubelskiego argumentacja wydaje się nieuzasadniona.

Powierzenie wszystkich zadań w zakresie priorytetu dotyczącego wspierania rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność – Priorytetu 3. w ramach programu FER 2021-2027 tylko jednej instytucji pośredniczącej, jaką będzie ARiMR, zapewni znaczne usprawnienia w zakresie komunikacji i procedur, jak również znacznie skróci ścieżkę administracyjną, ograniczając obieg dokumentów oraz czas potrzebny na ich sporządzenie, przekazywanie pomiędzy komórkami organizacyjnymi, a także weryfikację, co ostatecznie powinno przełożyć się na usprawnienie procesu przyznawania, wypłaty i rozliczania pomocy finansowej. Nie bez znaczenia pozostaje również aspekt ekonomiczny związany z kosztami administracyjnymi wspierania rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Tym bardziej, że środki przeznaczone na realizację tego priorytetu w ramach perspektywy 2021-2027 są mniejsze o 1/3 niż w perspektywie 2014-2020. Mając na uwadze ten aspekt, a także analizę sposobu i kosztów wdrażania przez samorzady województw rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, konieczną okazała się zmiana w zakresie instytucji pośredniczącej w ramach wdrażania tego priorytetu w perspektywie finansowej 2021-2027.

Zadania samorządów województw w perspektywie 2014-2020 wynikają z art. 6 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (Dz. U. z 2020 r. poz. 2140) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 19 października 2016 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez samorząd województwa zadań instytucji zarządzającej Programem Operacyjnym „Rybacko i Morze” oraz warunków finansowania samorządu województwa w związku z wykonywaniem tych zadań (Dz.U. z 2019 r. poz. 1366). Podział środków finansowych na realizację Programu Operacyjnego „Rybacko i Morze” w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, oraz na pomoc techniczną wynika z kolei rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w sprawie podziału środków finansowych na realizację Programu Operacyjnego „Rybacko i Morze” z dnia 22 sierpnia 2017 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 1685). Zgodnie z załącznikiem do tego rozporządzenia, w szczególności danymi wynikającymi z tabeli 2. *Wysokość limitów środków finansowych na beneficjentów pomocy technicznej*, ARiMR, która na mocy porozumienia zawartego z instytucją zarządzającą obsługuje cztery priorytety (Priorytet 1., Priorytet 2., Priorytet 3., Priorytet 5., a także część ww. zadań związanych z wdrażaniem i rozliczaniem Priorytetu 4. – procedury, wzory dokumentów, zwrot pomocy, ulgi, zlecenia płatności czy poświadczanie wydatków) otrzymała łącznie 10 473 582,76 Euro, a 16 samorządów województw na obsługę tylko jednego priorytetu, jakim jest rozwój lokalny kierowany przez społeczność, a więc Priorytet 4. w ramach PO RYBY 2014-2020, otrzymały łącznie 14 175 000,00 Euro. Podział środków pomocy technicznej jest zatem planowany i wynika z ww. aktów i zawartych porozumień (z ARiMR).

Alokacja finansowa dla Priorytetu 4. PO RYBY 2014 – 2020 wyniosła 93 764 700 Euro (w tym 13 660 561 Euro na wsparcie przygotowawcze, funkcjonowanie i współpracę lokalnych grup rybackich), natomiast łączna alokacja dla priorytetów wdrażanych przez ARiMR opiewa na kwotę 573 987 261 Euro. Koszt obsługi administracyjnej na rzecz beneficjentów wynosi zatem odpowiednio niecałe 2% w przypadku działań obsługiwanych przez ARiMR i ponad 15% - w przypadku Priorytetu 4. obsługiwanego przez samorządy województw. Natomiast ten sam efekt będzie mógł zostać osiągnięty znacznie niższym kosztem w przypadku realizacji zadań w ramach jednej instytucji – Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Nie sposób również zgodzić się z twierdzeniem zawartym w uwagach, że zmiana w zakresie instytucji pośredniczącej wdrażającej rozwój lokalny kierowany przez społeczność jest zaskoczeniem dla samorządów województw. Wielokrotnie bowiem wskazywano, że koncepcja wdrażania programu FER 2021-2027 oparta o jedną instytucję pośredniczącą, a nie jak dotąd o 17 – ARiMR oraz 16 samorządów województw, ma na celu uproszczenie i przyspieszenie jego wdrażania. Poza tym, koncepcja zmian w zakresie instytucji pośredniczącej była prezentowana na długo przed uzgodnieniami zarówno programu, jak i projektu ustawy wdrażającej program. Wynikała już ze zgłoszenia projektu ustawy do Wykazu prac legislacyjnych rady Ministrów, które miało miejsce w 2019 r., jak również była przedmiotem spotkań roboczych nad projektem, których przedstawiciele samorządów województw były również uczestnikami.

Analiza danych, zgłaszane już w trakcie perspektywy 2014-2020 przez samorzady województw potrzeby finansowe, czy obecnie podnoszona argumentacja, jak również stanowisko Konwentu Marszałków Województw RP wskazują, że samorzady województw, mimo że wielokrotnie akcentowały doświadczenie we wdrażaniu środków unijnych, szczególnie istotne przy planowaniu ich wykorzystania, nie zaplanowały jednak odpowiednio wydatkowania otrzymanych środków w ramach pomocy technicznej na realizację powierzonych im zadań w ramach PO RYBY 2014-2020, mimo, że są do 2028 roku zobligowane wykonywać zadania związane z zamknięciem programu (m.in. w zakresie archiwizacji dokumentów, monitorowania, kontroli beneficjentów itp.). Są to zadania typowe dla 7-letnich perspektyw finansowych i wykonywanych w okresie trwałości projektów zadań instytucji pośredniczących. Wiedza i doświadczenie w tym zakresie powinna zostać wykorzystana w sposób gwarantujący realizację zobowiązań instytucji pośredniczącej w pełnym ich zakresie. Niemniej jednak, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom i zgłaszanym postulatam, uprzejmie informuję, że przygotowywane są rozwiązania mające na celu wsparcie samorządów województw z pomocy technicznej w ramach programu FER 2021-2027. Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Europejskiej, włączenie do finansowania z nowego programu samorządów województw, które jednak nie będą instytucją programu FER 2021-2027, jest możliwe w ograniczonym zakresie. Proponowana łączna kwota na finansowanie 16 samorządów województw z pomocy technicznej programu FER 2021-2027 to 708 750 Euro, wyliczona jako 5% alokacji w ramach pomocy technicznej dla wszystkich samorządów województw przyznanej w ramach PO RYBY 2014-2020. Następnie, kwoty alokacji dla poszczególnych samorządów województw zostaną zróżnicowane w oparciu o liczbę umów

o dofinansowanie zawartych przez samorząd województwa, których dotyczy okres związania z celem.

Odnosząc się do pozostałych merytorycznych uwag, pragnę wyrazić podziękowanie dla uwag Województwa Pomorskiego. Uwagi te, jak również uwagi Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie rozszerzenia katalogu podmiotów tworzących lokalne grupy działania o jednostki powiatowego samorządu terytorialnego, zostaną rozważone na dalszych etapach procedowania projektu.

Na zakończenie chciałbym zwrócić uwagę na potrzebę szerokiego i całościowego spojrzenia na działania planowane do realizacji w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na lata 2021–2027. Fundusz ten opiewa na wartość ponad 730 mln euro, zaś jego beneficjentami będą mieszkańcy i przedsiębiorcy funkcjonujący w gminnych bądź powiatowych jednostkach administracyjnych. Mając to na uwadze jest dla mnie szczególnie istotne, aby kwestie dotyczące sposobu zarządzania Priorytetem 3. nie stanowiły jedyne, aczkolwiek warunkującego pozytywną opinię KWRiST, elementu stojącego u podstaw podejmowania decyzji.

Z poważaniem
z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Rafał Romanowski
sekretarz stanu
/podpisano elektronicznie/
